

Globalt tannhelsemarked – nye utfordringer

Vi blir etter hvert vant til at vi faktisk har et globalt tannhelsemarked. Det importeres tannteknikk til Norge fra mange verdensdeler. Vi reiser på faglige kurs og kongresser over hele verden, og vi baserer vår virksomhet på forskning fra hele verden.

Og våre pasienter kommer til oss fra hele verden, med sine tannhelseproblemer, både de som har blitt behandlet og de som ikke har fått oppmerksomhet. Eller de reiser ut i verden for å få behandling utført billigere enn det som tilbys her hjemme, med en ferieopplevelse på kjøpet. Mange ganger blir vi imponert av det vi ser og lærer ute, andre ganger er vi kritiske. Og vi tar for oss av det beste, og også av det billigste. Sånn tenker sannsynligvis også pasientene våre. De vil gjerne ha det beste og billigste.

For oss tannleger her hjemme gjelder det å verne om våre pasienters helse innenfor vårt fagområde. Pasienten har krav på tannlegens råd og veiledning og skal tilbys den behandling som er indisert og som nøkternt vurdert er riktig. Behandling skal ikke være overflødig eller unødig kostbar, og skal ikke utsette pasienten for unødig risiko.

Altså, det er når vi kommer til indikasjonsstilling for behandlingen at råd og veiledning og vekting av ulike hensyn skal tas. Funn som gjøres og diagnoser som følger av funnene går forut for behandling. Enten pasienten i stolen har vært jevnlig til tannlegebesøk hos en nær kollega eller kommer fra tannreise i det fjerne utland. Eller er ressurs svak asylsøker, eller en rikerud med perfekte tenner.

Funn og diagnoser er på mange måter det letteste, men kan glemmes dersom vi går for raskt over på løsning – på behandlingen. Funn og diagnoser er viktig og veier tungt. Det lærer vi også av Helfo. Råd om behandling må

Det vises til NTFs etiske regler, spesielt paragrafene 1 og 6:

§ 1 Pasientens helse

En tannleges oppgave er innenfor sitt fagområde å verne om sine pasienters helse. Hensynet til pasienten må lede vedkommendes virke og være overordnet andre hensyn.

§ 6 Om behandlingen

En pasient har krav på tannlegens råd og veiledning og skal tilbys den behandling som fra indikasjonssynspunkt og nøktern vurdering anses riktig. Tilbørlig hensyn må tas til pasientens allmenntilstand, økonomi og tid. Behandlingen bør baseres på gjensidig tillit og skal, der det er mulig, bygge på informert samtykke. Overflødig eller unødig kostbar behandling må ikke finne sted. Det må heller ikke benyttes behandlingsmetoder som utsetter pasienten for unødig risiko.

Fullfør behandling

Påbegynt behandling skal fullføres såfremt den ikke avbrytes av pasienten. Tannlegen kan bare avbryte behandlingen hvis det foreligger særlige og rimelige grunner. I så fall må tannlegen gjøre det klart for pasienten at vedkommende ikke er ferdigbehandlet.

bygge på våre funn (inkludert anamnesen) og diagnoser. Riktig indikasjonsstilling og nøktern vurdering skal være ledende. Dette er store og ofte vanskelige utfordringer.

Det kan imidlertid synes som både norske tannleger og tannleger på tannreiseklinikkene ikke alltid er like ryddige. Vi får inntrykk fra aggressiv markedsføring og fra pasienter vi møter, at det selges behandling.

Vi er tydelige overfor våre pasienter på at tannbehandling skal være indisert. Yrkesetikk forventes av alle tannleger. Samtidig er det uetisk å ta for gitt at tannleger i utlandet opptrer uten god etikk.

Motsatt problemstilling kan forekomme. Selv om korrekt og riktig behandling er åpenbart urealistisk, kan det være korrekt å unnlate å presentere det for pasient eller den som har ansvaret for pasienten? Kan man underslå en diagnose og behandlingsbehov fordi vi mener at det ikke finnes

ressurser? For en flyktning med elendig tannhelse, for en smårolling med dyp karies i melketennene, for en voksen som åpenbart ikke har tatt vare på tennene sine, for sykehjemspasienter med løse, vonde proteser?

Tannhelsetjenesten skal ivareta helsen, og behandling tilpasses pasientens behov. Funn og diagnoser er det de er, enten pasienten har vært til jevnlig tannlegebesøk hos naboen eller på reise i utlandet. La oss være tydelige på ambisjonen om faglig dyktige tannleger med god yrkesetikk. I et globalt tannhelsemarked, med globale etiske normer.

Morten Klepp